

Quan els avions cauen
miquel bezares

Quan els avions cauen

Té l'aire de qui ha estimat i se n'ha oblidat. Calladament subjecte a una visió repetida, als descensos controlats i lents, seu al racó més isolat de la terrassa, una proa que perpetua la costa i que envaeix el mar i s'hi oposa.

Quan hi ha arribat, el lloc era ben ple. La gent ocupava, sobretot, les taules més properes a la piscina. Temps enrere, quan era encara vulnerable a les fiblades, s'hauria sentit incòmode, tan cobert de roba, davant dels cossos mig despullats que sortien de l'aigua. Cossos joves i bells, cossos inesperats com una estimbada. Ara ja no, però.

Només hi ha gent a dues taules més, ara. El sol es pon i ell no es mou. Se sap tan dòcil! Captiu d'un temps que no és ni passat ni futur: tan sols no sent, ja, l'ensordidora aproximació dels aeroplans.

Demana una altra cervesa, i la cambrera, que s'ha posat una camiseta ampla sobre el banyador cenyit que ell no havia admirat abans, li indica que aviat pararan les taules per sopar:

-¿Que potser voldràs menjar alguna cosa?

Respon amb un gest ambigu, però ella no n'espera la resposta i se'n va cap a l'interior del cafè.

-Potser sí -diu a ningú.

Torna la cambrera, amb la copa de cervesa gelada a les mans, i ell li ordena:

-Posi coberts per a dos, i dugui'm dues cartes.

Mai no preveu res, i els seus mots l'han sorprès.

S'adona que els ha dit gairebé sense pensar-hi. El neguit troba lloc en la seva quietud; voldria tornar enrere i desfer l'ordre. Però no ho fa. No diu res; es treu el capell i el deixa sobre el lloc que hauria d'ocupar el plat de qui encara no ha arribat. La cambrera, en comptes de moure'l i de canviar-lo de lloc, posa ridículament la forqueta a l'esquerra del capell i el ganivet a la seva dreta. Per primer cop, ell somriu. És un somris tan breu, però, que la cambrera no el percep i ja se'n torna, de bell nou, cap a la barra.

L'aeronau que s'acosta és gran. Ell pensa que deu venir de lluny, molt lluny, i ressegueix amb un moviment extrem del cap, cap endarrere, el seu vol tan proper. Sent giscar les rodes quan el terra violentament les rep; no en veu el traç sobre l'asfalt, però diria que l'avió ha arribat ben bé fins al final de la pista més llarga.

Se n'acosta un altre. En algun d'aquests avions ha d'arribar ella. O potser ja ha arribat. "Serà l'horabaixa, però no en sé l'hora. El vol no és confirmat encara", va dir-li ahir. Ell porta ja sis hores mirant l'aproximació de les aeronaus. La peresa en què ha mudat l'espera, tots aquests anys, li impedí d'oferir objeccions a la vaguetat de la informació rebuda, a la fragor silenciosa de la notícia. Es limità a anunciar: "Seré al nostre cafè". Malgrat la sorpresa, havia mesurat les seves paraules. Evità d'usar el verb *esperar*. Fa temps, de fet, que ho evita. Com aquell qui al desert no vol sentir a parlar de l'aigua.

La cambrera s'acosta de nou:

-¿Vols que et porti alguna cosa per picar?

-No. Però beuria una mica de vi -torna a sorprendre's deixant-se endur per la immediatesa del desig. D'un desig que no sap si és real. ¿Qui ho sap? Matisa la seva demanda:- Una copa de vi negre, per favor.

Ella rep l'encàrrec amb un somrís inopinat. Per primer cop des que és a la terrassa, ell l'ha mirada. La jove té alguna cosa que li resulta familiar. Deu tenir l'edat de la seva filla, pensa. Llavors l'espant esmena el seu pensament: l'edat que tendria ara la seva filla si no fos morta.

L'avió que passa sobre el seu cap porta, ho ha vist clarament, el seu origen escrit a les ales amb cal·ligrafia àrab. No és aquest el vol.

No pot recordar. I no és perquè el dolor li ho faci difícil. Porta deu anys anestesià, l'evocació no despertaria els fantasmes. Simplement, ha oblidat que un dia estimà. Però no que fou desposseït violentament del seu amor.

Per les paraules que li digué ahir, des de la distància, no sembla que ella torni amb ressentiment. Ha oblidat tantes coses, que tampoc no recorda que potser és ell, el qui hauria d'haver congriat rancúnia. De fet, mai no ha reconegut, realment, si fou ell el qui se n'anà, o si fou ella la qui no volgué seguir-lo, de tornada a casa. La tragèdia fou tan poderosa que deixà buidor i en liquidà seqüeles.

Hi ha una matèria que perpetua l'anestèsia. La consciència del final no se situa en el retorn a l'illa, o en la negativa d'ella d'acompanyar-lo a la tornada. No és que en

trobi cada dia el moment. Cada dia és el moment de tornar-hi. Cada dia reviu, amb commovedora precisió, la mort de la filla. ¿No fou, aquest, el final? O l'inici de la desfeta. Sap la buidor. Sap que ha d'haver-hi alguna cosa, no podria dir què, entre l'inici i el moment actual, desertament lliurat a l'oblit.

Mira l'avió que s'acosta. ¿És el seu? Per primer cop, des d'ahir, des de l'estupor primera del timbre de veu familiar; tan familiar i tan estrany!, sap certa la represa: veu l'abisme i accepta, despullat i adolorit, que l'espera que no era espera ha acabat. Ha finit un son d'immunitat i de ceguesa. Veu l'avió. Veu el vol lent que el fa créixer, imperceptiblement. I és aquest l'instant més clar. Retorna al seu pensament estremit la mort de Teresa. Una mort diària, tan constant. Portaven només un dia a Lisboa, quan un cotxe que mai no hauria d'haver davallat d'Alfama se l'endugué sense comiat, sense gemecs, sense un crit que trencàs el cap al tard. Veu, ara sí, els ulls de qui estimà fins que la mort els separà, fins que l'absurd d'un accident els deslligà. Uns ulls tan buits com els darrers deu anys.

La cambrera li ha portat, sense que li ho hagués demanat, una altra copa de vi i un platet amb bessons i amb dues patates fregides. L'aeronau és encara lluny. Mai no arriba. ¿O és un altre avió? Recorda el seu retorn. Un vent tenaç sacsejava la nau, que entrà a l'illa per la badia, per on arriben avui els vols. Avui no fa vent. Un dia, per tal de desallotjar-lo d'una por que mai més no ha tingut, un bon amic li digué: "els avions no cauen". El que ara

s'acosta, però, fa un descens estrany. No n'està segur, però diria que un foc sobtat l'envolta. I que no és un descens, sinó una caiguda. S'ha fet tard, i s'acosta la fosca. Cerca amb la mirada l'avió i ja no pot veure'l. Com si la mar se l'hagués empassat.